

ХИМИЯ

PISA га багытталган тесттер

8 - класс

Оң жактагы жайгашкан тексти окуп чыгып, суроого жооп бергиле.

Тапшырма 1.

Соданын түзүмүнө (составына) кандай химиялык элементтер (аты) кирет?

Жообуңарды жазгыла.

СОДА

Байыркы убактардан бери, сода адамдарга белгилүү жана дарылык максаттарда колдонулат. Сода - көмүртектүү кислотасынын натрий туздары. Азыркы учурда дүйнөдө соданы өнөр жай өндүрүшүндө бир нече миллион тонналап өндүрүлөт. Сода көп тармакта колдонулгандыктан, аны универсалдуу зат деп атоого болот. Сода боёк жана тиричилик химияларын өндүрүүдө колдонулат.

Медицинада көптөгөн ооруларды дарылоо жана ар кандай патологиялык жана физиологиялык абалдарда нормалдаштыруу үчүн пайдаланылат. Аш содасы антацид катары колдонулат (Антацид – кислотаны нейтралдаштыруучу дары). Ал туз кислотасын камтыган ашказан ширесинин кычкылдуулугун азайтат. Бирок антацид катары соданы колдонуу зыяндуу заттын пайда болушуна алып келет. Тамак-аш өнөр жайында - нан бышырууда, кондитердик азыктарды чыгарууда, суусундуктарды даярдоодо колдонулат.

Сода көмүр кычкыл газдуу өрт өчүргүчтөрдө толтургуч катары колдонулат. Анда химиялык реакция жүрүп, анын натыйжасында түссүз жана жытсыз, абадан оор, күйүүнү азайтуучу, сууда эрүүчү газ чыгат.

СОДА

Тапшырма 2.

Соданын колдонуу чөйрөлөрү менен анын касиеттерин ортосунда дал келүүлөрдү келтиргиле: тамга менен көрсөтүлгөн ар бир позиция үчүн сан менен көрсөтүлгөн позицияны көрсөткүлө.

	КОЛДОНУУ ЧӨЙРӨЛӨРҮ		КАСИЕТТЕРИ
А	Камырды көптүрүүчү	1	Кристаллдык зат болуп эсептелет
Б	Кир жуучу порошоктун составында	2	Кислоталардын катышуусунда газ бөлүп чыгарат
В	Шорлуу суунун жумшартуу үчүн	3	Кальций жана магний иондору бар эритмелер менен реакцияга кирет
		4	Эритмеси жегич чөйрөгө ээ

А	
Б	
В	

Тапшырма 3.

Аш содасы менен ашкана тузунун окшош касиеттерин салыштыргыла.

Силер туура деп эсептеген бир жооп вариантын тандоо керек.

Окшош касиеттери	Жооптор	
Даам	Ооба	Жок
Кристаллдык катуу заттар	Ооба	Жок
Түсү ак (түссүз кристаллдар)	Ооба	Жок
Сууда жакшы эрийт	Ооба	Жок
Ар кандай кислота калдыктары	Ооба	Жок
Жыты жок	Ооба	Жок
Аш тузу уксус кислотасы менен реакцияга кирбейт, ал эми сода реакцияга кирет	Ооба	Жок
Курамында натрийдин атомдору бар	Ооба	Жок

СОДА

Тапшырма 4.

Окуучуга химиялык лабораторияда өрт өчүргүчтүн үлгүсүн жасоо тапшырмасы берилди. Окуучу өрт өчүргүчтүн моделин жасоо үчүн кандай реагенттерди ала алат? Кандай газ бөлүнүп чыгат?

Жообуңарды жазгыла.

СОДА

Тапшырма 5.

Аш содасын медицинада антацид катары колдонуунун натыйжасында зыяндуу зат пайда болот.

Бул заттын формуласын белгилегиле.

А) NaHCO_3

Б) CO_2

В) HCl

Г) NaCl

СОДА